

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Θέματα Διγλωσσίας

Ενότητα: Ατομικές διαφορές (II)

Ιωάννης Γαλαντόμος

Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σκοποί ενότητας	4
2. Περιεχόμενα ενότητας.....	4
3. Έννοιες – Λέξεις κλειδιά.....	4
4. Στάσεις	5
5. Προσωπικότητα.....	5
6. Γνωστικό/μαθησιακό ύφος.....	5
7. Στρατηγικές μάθησης.....	6
8. Ηλικία	6
9. Φύλο.....	6
10. Βιβλιογραφία.....	7

1. Σκοποί ενότητας

- Εξοικείωση με το ρόλο των στάσεων που αναπτύσσει ένας ομιλητής απέναντι σε μια διαφορετική γλώσσα, στους ομιλητές αυτής και στον πολιτισμό που εκφράζει
- Εξοικείωση με τη συμβολή ατομικών στοιχείων της προσωπικότητας ενός ομιλητή στην εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας
- Εξοικείωση με τους τρόπους που το γνωστικό/μαθησιακό ύφος ενός ομιλητή επηρεάζει την εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας
- Εξοικείωση με την έννοια των στρατηγικών μάθησης και του ρόλου τους στην εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας
- Εξοικείωση με την έννοια των κινήτρων, τα είδη και το ρόλο τους στην εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας
- Εξοικείωση με το ρόλο του φύλου στην εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας

2. Περιεχόμενα ενότητας

- Στάσεις
- Προσωπικότητα
- Γνωστικό/μαθησιακό ύφος
- Στρατηγικές μάθησης
- Ηλικία
- Φύλο

3. Έννοιες – Λέξεις κλειδιά

- Στάσεις, στερεοτυπικές αντιλήψεις, βαθμός αποδοχής/ανεκτικότητας του γλωσσικά και πολιτισμικά «άλλου»
- Εσωστρέφεια, εξωστρέφεια, αυτοεπιδοκιμασία, ένταση
- Εξάρτηση/ανεξαρτησία από το πεδίο, επαγωγική/απαγωγική επεξεργασία πληροφοριών, τάση για συλλογισμό/στοχασμό ή για παρορμητικό τρόπο σκέψης
- Μάθηση της γλώσσας, χρήση της γλώσσας, στρατηγικές με βάση την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων, αυτοκινητροδοτούμενες στρατηγικές
- Έννοια της κρίσιμης ηλικίας (Critical Period Hypothesis)
- Αντικρουόμενα ερευνητικά δεδομένα σχετικά με το ρόλο του φύλου

4. Στάσεις

- Στάσεις: σημαντικός ο ρόλος τους στην επιτυχή εκμάθηση ενός δεύτερου κώδικα επικοινωνίας.
- Στάσεις προς τη γλώσσα: απόψεις που έχει ένα άτομο απέναντι στο γλωσσικό σύστημα ως σύνολο ή για κάποιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της δομής του, απέναντι στους χρήστες μιας γλώσσας και σε αυτή την περίπτωση εμπλέκονται και στερεότυπες αντιλήψεις και τέλος απέναντι σε θέματα σχετικά με το γλωσσικό προγραμματισμό, τη γλωσσική μετατόπιση ή διατήρηση (Αραποπούλου, 2006).
- Επίπεδο γλωσσομάθειας→διαμόρφωση και εξωτερίκευση στερεότυπων αντιλήψεων και στάσεων (Johnson, 2001· Larsen-Freeman & Long, 1991).
- Πρόσθετοι παράγοντες διαμόρφωσης στάσεων:
 - γεωγραφική γειτνίαση ή απόσταση,
 - τρόπος αντιμετώπισης της επιτυχίας και του διδάσκοντα
 - βαθμός ανεκτικότητας απέναντι στο διαφορετικό που εκφράζει η γλώσσα-στόχος
 - βαθμός αποδοχής των ατομικών στοιχείων αυτοπροσδιορισμού και ταυτότητας.

5. Προσωπικότητα

- Στενή σχέση μεταξύ προσωπικότητας ενός διδασκόμενου και της επιτυχούς εκμάθησης ενός δεύτερου επικοινωνίας.
- Το πρώτο στοιχείο προσωπικότητας αντικείμενο μελέτης: εξωστρεφείς και εσωστρεφείς μαθητές (extrovert and introvert learners).
- Εξωστρέφεια: «σταθερή τάση ορισμένων ανθρώπων να εκφράζονται και, γενικότερα, να βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία με το περιβάλλον τους» (Μήτσης, 2003: 64-65).
- Εσωστρέφεια: «τάση ενός ατόμου να κλείνεται στον εαυτό του και να αποφεύγει κάθε επαφή με το περιβάλλον και τους γύρω του» (Μήτσης, 2003: 64-65).
- Αίσθημα ασφάλειας και σιγουριάς, η εμπιστοσύνη που έχει κάποιος στις δυνατότητες του, η αυτοεπιδοκιμασία του (self-esteem).
- Ένταση (anxiety)→Scovel: «μια κατάσταση ανησυχίας, έναν ασαφή φόβο» (1978: 134).

6. Γνωστικό/μαθησιακό ύφος

- Γνωστικό ύφος (cognitive style): τρόπος με τον οποίο ένα άτομο προσλαμβάνει, οργανώνει, επεξεργάζεται και ανακαλεί τις πληροφορίες και τα ερεθίσματα του περιβάλλοντός του (Τριάρχη-Herrmann, 2000).
- Βασικές κατηγορίες μαθησιακού ύφους:
 - εξάρτηση/ανεξαρτησία από το πεδίο (field dependence/independence),
 - επαγωγική/απαγωγική επεξεργασία πληροφοριών (inductive/deductive processing)

- *τάση για συλλογισμό/στοχασμό (reflectivity) ή για παρορμητικό τρόπο σκέψης (impulsivity).*
- Εξάρτηση/ανεξαρτησία από το πεδίο: τα άτομα που είναι ανεξάρτητα από το πεδίο είναι πιο ικανά να απομονώσουν πράγματα από το ευρύτερο περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται, ενώ όσοι δεν διαθέτουν αυτή την ικανότητα χαρακτηρίζονται ως εξαρτημένοι από το πεδίο (Johnson, 2001).
- Επαγωγική και παραγωγική επεξεργασία των πληροφοριών: το άτομο που σκέφτεται και λειτουργεί παραγωγικά (deductively) διαμορφώνει πρώτα τον κανόνα και έπειτα τον εφαρμόζει, ενώ η επαγωγική διαδικασία λειτουργεί αντίστροφα, ο μαθητής επιχειρεί να ανακαλύψει τον κανόνα μελετώντας το γλωσσικό υλικό (Saville-Troike, 2006).
- Παρορμητικότητα ή στοχαστικότητα: ένα παρορμητικό άτομο αντιδρά άμεσα όταν αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα σε αντίθεση με το στοχαστικό, το οποίο θα λάβει τις όποιες αποφάσεις μετά από χρόνο και ώριμη σκέψη (Larsen-Freeman & Long, 1991).

7. Στρατηγικές μάθησης

- Γνωστικό/μαθησιακό ύφος: τεχνικές και διαδικασίες, οι οποίες είναι γνωστές ως στρατηγικές μάθησης (learning strategies) (Μήτσης, 2003)→οι στρατηγικές μάθησης αποσκοπούν στην επίλυση προβλημάτων (problem solving) (Ellis, 1997).
- Διεθνής βιβλιογραφία: διάφορες τυπολογίες στρατηγικών μάθησης.
- Οικονομικό σχήμα κατηγοριοποίησης των στρατηγικών μάθησης: Cohen & Dörnyei (2002)→μάθηση της γλώσσας (language learning strategies), χρήση της γλώσσας (language use strategies), στρατηγικές με βάση την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων (strategies according to skill areas), αυτοκινητροδοτούμενες στρατηγικές (self-motivating strategies).
- Στρατηγικές μάθησης: πρακτικές εκπαιδευτικές διαστάσεις (Ellis, 1997· Μήτσης, 2003· Saville-Troike, 2006).

8. Ηλικία

- Συμβολή της ηλικίας: αντικείμενο μελέτης πολλών ερευνών.
- Εναρκτήριο σημείο ερευνών: η διαδεδομένη αντίληψη ότι τα παιδιά μαθαίνουν πιο γρήγορα τη δεύτερη γλώσσα σε σύγκριση με τους εφήβους και τους ενηλίκους (Τριάρχη-Herrmann 2000: 197-198)→Lenneberg (1967): έννοια της κρίσιμης ηλικίας (Critical Period Hypothesis).
- Η γλωσσική διδασκαλία θα πρέπει να διαφοροποιείται ανάλογα με τις απαιτήσεις και τα χαρακτηριστικά κάθε ηλικίας (Μήτσης, 2003).

9. Φύλο

- Καθιερωμένη άποψη: οι γυναίκες παρουσιάζουν καλύτερες επιδόσεις στην εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας συγκριτικά με τους άντρες.
- Πειραματικά δεδομένα: αντικρουόμενα.
- Έρευνες: υφίστανται διαφορές (Ανδρέου, 2012).

10. Βιβλιογραφία

Ανδρέου, Γ. (2012). *Γλώσσα. Θεωρητική και Μεθοδολογική Προσέγγιση*. Αθήνα: Πεδίο.

Αραποπούλου, Μ. (2006). «Δημοτική», «Καθαρεύουσα» και οι Στάσεις των δύο Φύλων. Στο Θ.Σ. Παυλίδου (Επιμ.), *Γλώσσα-Γένος-Φύλο* (σελ. 138-166) (2^η έκδ.). Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΝΟΛΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ].

Cohen, A.D., & Dörnyei, Z. (2002). Focus on the Language Learner: Motivation, Styles, and Strategies. In N. Schmitt (Ed.), *An Introduction to Applied Linguistics* (pp. 170-190). London: Hodder Arnold.

Ellis, R. (1997). *Second Language Acquisition*. Oxford: OUP.

Johnson, K. (2001). *An Introduction to Foreign Language Learning and Teaching*. Harlow, UK: Longman.

Larsen-Freeman, D., & Long, M.H. (1991). *An Introduction to Second Language Acquisition Research*. London & New York: Longman.

Lenneberg, E.H. (1967). *Biological Foundations of Language*. New York: Wiley.

Μήτσης, Ν. (2003). *Στοιχειώδεις Αρχές και Μέθοδοι της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας. Εισαγωγή στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης (ή Ξένης) Γλώσσας*. Αθήνα: Gutenberg.

Saville-Troike, M. (2006). *Introducing Second Language Acquisition*. Cambridge: CUP.

Scovel, T. (1978). The effect of affect on foreign language learning: A review of the anxiety research. *Language Learning*, 28, 129-142.

Τριάρχη-Herrmann, Β. (2000). *Η Διγλωσσία στην Παιδική Ηλικία. Μια Ψυχολογολογική Προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.